

CHƯƠNG II

NGUỒN GỐC CỦA NHÀ NƯỚC VÀ PHÁP LUẬT

---

1. Nguồn gốc của Nhà nước

1.1. Các học thuyết phi Mác-xít về nguồn gốc của Nhà nước:

- ***Thuyết thần quyền***: cho rằng thượng đế chính là người sắp đặt trật tự xã hội, thượng đế đã sáng tạo ra nhà nước nhằm bảo vệ trật tự chung, nhà nước là một sản phẩm của thượng đế.
- ***Thuyết gia trưởng***: cho rằng nhà nước xuất hiện chính là kết quả sự phát triển của gia đình và quyền gia trưởng, thực chất nhà nước chính là mô hình của một gia tộc mở rộng và quyền lực nhà nước chính là từ quyền gia trưởng được nâng cao lên – hình thức tổ chức tự nhiên của xã hội loài người.

- ***Thuyết bạo lực***: cho rằng nhà nước xuất hiện trực tiếp từ các cuộc chiến tranh xâm lược chiếm đất, là việc sử dụng bạo lực của thị tộc đối với thị tộc khác mà kết quả là thị tộc chiến thắng đặt ra một hệ thống cơ quan đặc biệt – nhà nước – để nô dịch kẻ chiến bại.
- ***Thuyết tâm lý***: cho rằng nhà nước xuất hiện do nhu cầu về tâm lý của con người nguyên thủy luôn muốn phụ thuộc vào các thủ lĩnh, giáo sĩ,...

- ***Thuyết “khế ước xã hội”***: cho rằng sự ra đời của nhà nước là sản phẩm của một khế ước xã hội được ký kết trước hết giữa những con người sống trong trạng thái tự nhiên không có nhà nước. Chủ quyền nhà nước thuộc về nhân dân, trong trường hợp nhà nước không giữ được vai trò của mình, các quyền tự nhiên bị vi phạm thì khế ước sẽ mất hiệu lực và nhân dân có quyền lật đổ nhà nước và ký kết khế ước mới.

1.2. Theo quan điểm Mác Xít

❖ **Thời kỳ chửa coù nhaø nöôùc:**

**Xaõ hoäi công xã nguyên thủy
xaõ hoäi chieám höõu nôä leä.**

**Xaõ hoãi coäng saün
nguyeân thuûy**

**Löïc lööing
saün xuaát
coøn thaáp
keùm**

**Coâng cui
lao ñoäng
thoã sô**

**Naêng
suaát lao
ñoäng
thaáp**

**Chõa coù tö höõu taøi
saün**

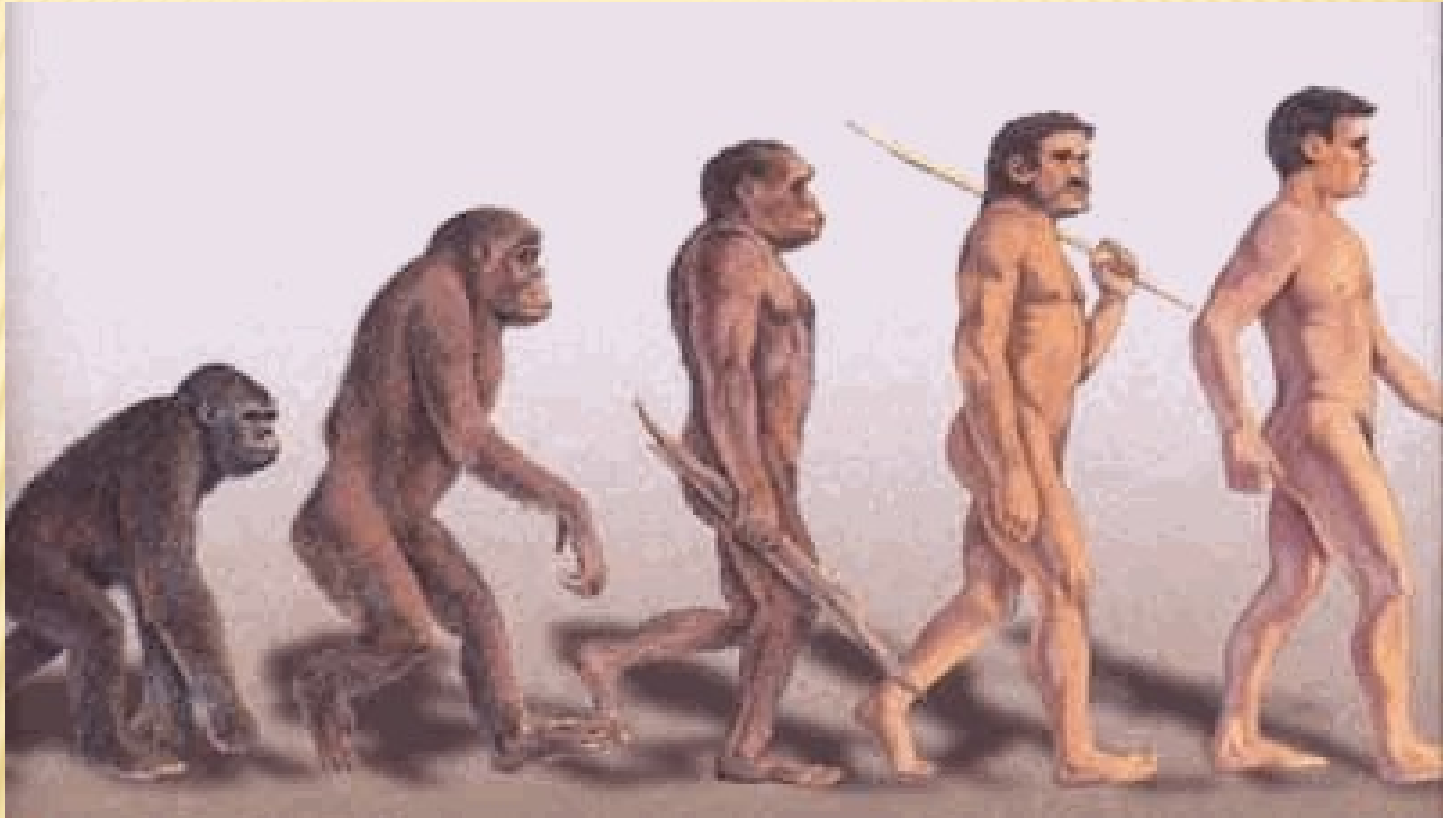
**Chõa coù söï phaân chia
giai caáp**

**Chõa coù
boùc loät**

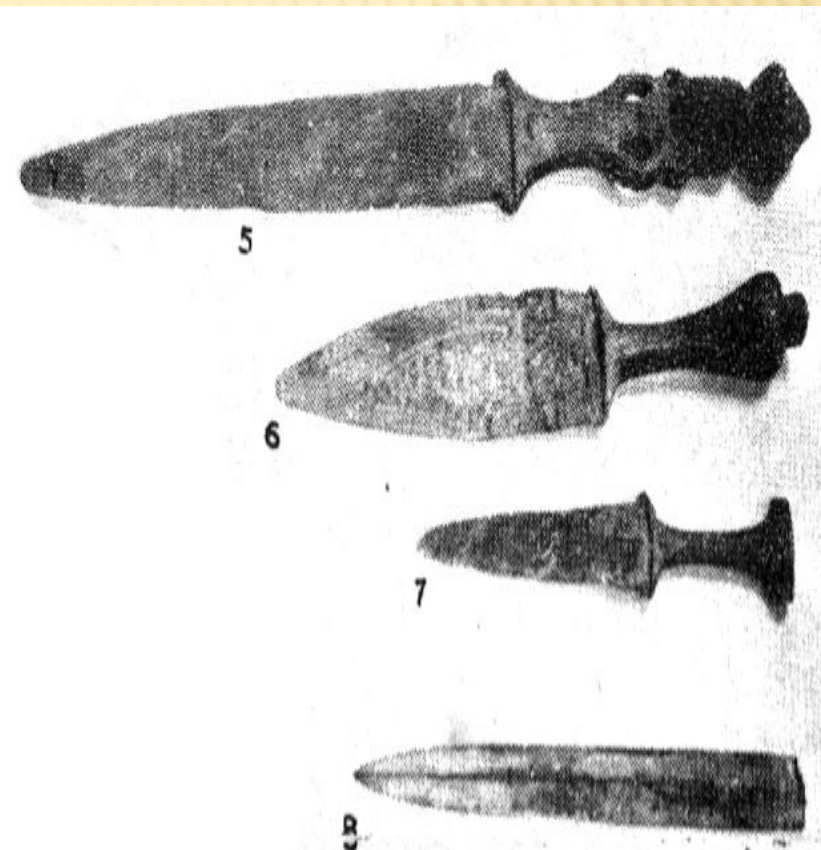
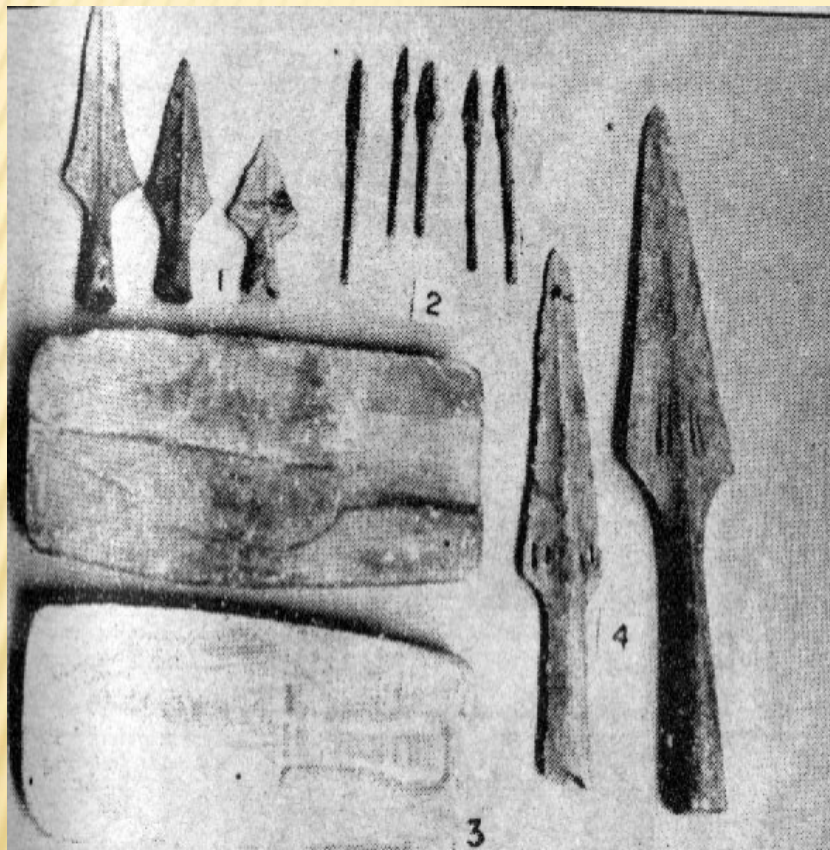
**Chõa coù nhaø
nõoüc**

TRONG QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN CON NGƯỜI NGÀY CÀNG TIẾN BỘ VÀ HOÀN THIỆN

CÔNG CỤ LAO ĐỘNG PHÁT TRIỂN

Công cụ lao động bằng đá
thô sơ
Cổ công cụ bằng đồng
thô sơ

Theo học thuyết Mác – Lê Nin thì Nhà nước ra đời qua 3 lần phân công lao động

Lần 1: Chăn nuôi tách khỏi trồng trọt

- Tư hữu xuất hiện

- Nô lệ bắt đầu xuất hiện

- Bắt đầu có sự phân chia giai cấp

Lần 2: Thủ công nghiệp tách ra khỏi nông nghiệp

- Tư hữu phát triển

- Nô lệ phát triển

- Phân chia giai cấp càng xa hơn

Lần 3: Giai cấp thương nhân ra đời (những người buôn bán chuyên nghiệp tách ra khỏi hoạt động sản xuất)

- Tư hữu phát triển mạnh

- Nô lệ phát triển mạnh

- Phân chia giai cấp gay gắt

❖ **Thøi kyø cøu boä maùy nhaø
nööuc:**

**Löic lööing saün xuaát
phaùt trieån nhanh
choùng**

**Naêng xuaát lao ñoäng
ñöôic naâng cao**

**Saün phaãm lao ñoäng
doài daø**

**Cuùa dö thøøa xuaát
hieån**

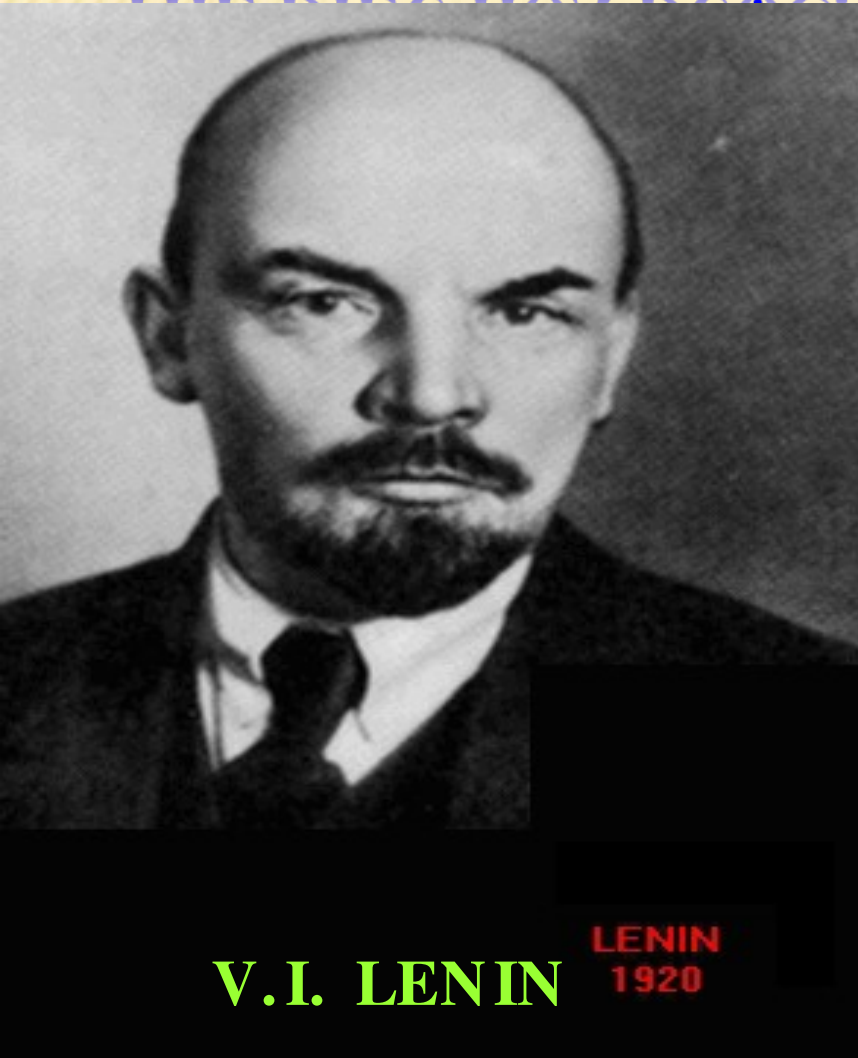
**Phaùt sinh khaù naêng
chieám ñoait cuùa caùi dö
thøøa**

**Cheá ñoä tö höõu hình
thaønh**

**Xuaát hieån hai giai caáp ñoái laäp
nhau**

**Nhaø nööuc xuaát
hieån**

❖ NHÀ NƯỚC CHỈ RA ĐỜI KHI XÃ HỘI PHÂN CHIA THÀNH G/C VÀ MÂU THUẤN GIAI CẤP KHÔNG THỂ ĐIỀU HOÀ ĐƯỢC.

- “Baát cöù ôû ñaâu, heã luùc naøo vaø chöøng naøo maø veà maët khaùch quan, nhöõng maâu thuaãn giai caáp khoâng theå ñieàu hoøa ñöôïc thì nhaø Maùc-Leânin: Nhaø ñöôïc xuaát hieän.”
- Theo quan ñieàm Maùc-Leânin: Nhaø ñöôïc laø saün phaïm cuûa xaõ hoäi cöù giai caáp, do ñoù nhaø ñöôïc bao giôø

* **Điểm qua sự ra đời của một số nhà nước điển hình:**

- ***Nhà nước Aten* ()**: là hình thức thuần túy nhất, nhà nước nảy sinh chủ yếu và trực tiếp từ sự đối lập giai cấp và phát triển ngay trong nội bộ xã hội thị tộc. Từ cuộc cách mạng Xô-lông (594TCN) và Klix-phe (509TCN) dẫn đến sự tan rã toàn bộ chế độ thị tộc, hình thành Nhà nước vào khoảng thế kỷ VI trước công nguyên.

- ***Nhà nước Rôma* ()**: hình thành vào khoảng thế kỷ VI trước công nguyên, từ cuộc đấu tranh bởi những người thường dân (Ple-bêi) chống lại giới quý tộc thị tộc La Mã (Pá-tri-sép).

Nhà nước Roma

-*Nhà nước Giéc-manh*: hình thành khoảng giữa thế kỷ V trước công nguyên, từ việc người Giéc-manh xâm chiếm vùng lãnh thổ rộng lớn của đế chế La Mã cổ đại. Do Nhà nước hình thành không do sự đấu tranh giai cấp, xã hội Giéc-manh vẫn tồn tại chế độ thị tộc, sự phân hóa giai cấp chỉ mới bắt đầu và còn mờ nhạt.

- Sự xuất hiện Nhà nước ở các quốc gia phương Đông:

+ Nhà nước Trung Quốc, Ấn Độ, Ai Cập cổ đại,... được hình thành từ rất sớm, hơn 3000 năm trước công nguyên.

+ Nhu cầu trị thủy và chống giặc ngoại xâm đã trở thành yếu tố thúc đẩy và mang tính đặc thù trong sự ra đời nhà nước của các quốc gia phương Đông.

+ Ở Việt Nam, từ sự hình thành phôi thai của Nhà nước cuối thời Hùng Vương – Văn Lang đến Nhà nước sơ khai thời An Dương Vương – Âu Lạc năm 208 trước công nguyên.

So với tổ chức thị tộc trước kia, thì nhà nước có hai đặc trưng cơ bản là phân chia dân cư theo lãnh thổ và thiết lập quyền lực công cộng (không còn hòa nhập với dân cư nữa).

---

2. NGUỒN GỐC CỦA PHÁP LUẬT

Những nguyên nhân làm phát sinh nhà nước cũng là những nguyên nhân dẫn đến sự ra đời của pháp luật.

Pháp luật được hình thành từ hai con đường:

- Thứ nhất, nhà nước ghi nhận các phong tục tập quán hình thành trong dân cư phù hợp với lợi ích của giai cấp thống trị và nâng chúng lên thành luật.

- Thứ hai, nhà nước ban hành mới các văn bản quy phạm pháp luật